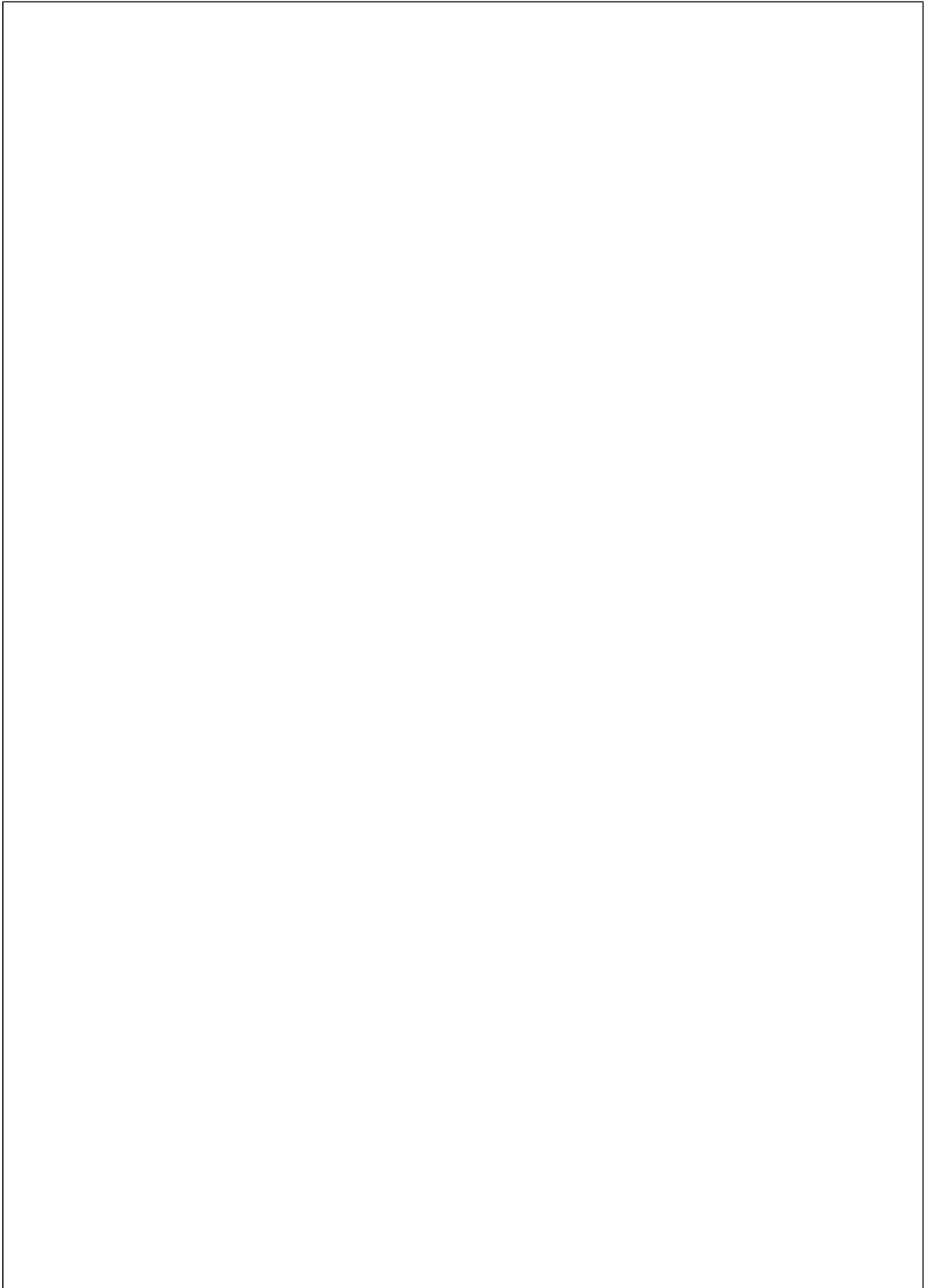

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/247767,80-rocznica-mordu-dokonanego-na-zolnierzach-VII-Slaskiego-Okrugu-Narodowych-Sil-.html>
20.09.2026, 21:40

80. rocznica mordu dokonanego na żołnierzach VII Śląskiego Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych

20 września 2026 roku w Kamesznicy odbyły się uroczystości w 80. rocznicę mordu dokonanego na żołnierzach VII Śląskiego Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych. W wydarzeniu wziął udział zastępca prezesa Instytutu Pamięi Narodowej dr hab. Karol Polejowski.

20.09.2026

Obchody rozpoczęła Msza Święta koncelebrowana w kościele pw. Najświętszej Panny Maryi w Kamesznicy. Następnie, na Cmentarzu Wojennym Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych odczytany został Apel Pamięci.

- Podkomendni „Bartka” nie doczekali wolnej Rzeczypospolitej. Nie dane im było współtworzyć jej pomyślności, stać na straży jej bezpieczeństwa i godności. Wielu z nich byłoby na pewno wspaniałymi mężami i ojcami, którzy przekazaliby swoim dzieciom wartości patriotyczne i etos polskiego żołnierza. Wielu sprawdziłoby się w dziedzinach wymagających inwencji, śmiałości, nonkonformizmu, dyscypliny i lojalności. Śmierć tych bohaterów była, jest i pozostanie niepowetowaną, nieodżałowaną stratą -

podkreślił w liście skierowanym do uczestników uroczystości Prezydent RP Karol Nawrocki. Prezydenckie przesłanie przekazał Jan Józef Kasprzyk, doradca głowy państwa. Na etos, któremu wierni byli żołnierze „Bartka”, zwrócił uwagę także zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski, który, kierując słowa do zebranych, powiedział:

- Ci, którzy tu spoczywają, kiedy podejmowali decyzję o walce o wolną i niepodległą Polskę, składali przysięgę na wierność Bogu i Ojczyźnie. Byli w pełni świadomi obowiązków, na które się godzą. Nie zdradzili do końca, bo za nimi stała pamięć poprzednich pokoleń - tych, którzy o Polskę i polskość walczyli. Bo za nimi stała prawda wobec komunistycznego kłamstwa. A jeżeli mieli pamięć i prawdę, to byli ludźmi wolnymi.

Modlitwę okolicznościową odmówił ks. płk. Piotr Sroka, Dziekan Dekanatu Dowództwa 2. Korpusu Polskiego - Dowództwa Komponentu Lądowego i Wojsk Specjalnych. W uroczystościach wzięła udział córka kapitana Henryka Flamego ps. „Bartek”, Alicja Reinhard-Flame oraz Wicewojewoda Śląski Michał Kopański, a także licznie zgromadzona młodzież.

Wydarzenie zwieńczyło złożenie kwiatów pod pomnikiem.

* * *

Zgrupowanie Narodowych Sił Zbrojnych dowodzone przez „Bartka” operowało na terenie Śląska Cieszyńskiego od maja 1945 do września 1946. Oddział stopniowo rósł w siłę, przekraczając w szczytowym momencie liczebność 200 żołnierzy. Największa aktywność przypadła na wiosnę 1946 r., czego ukoronowaniem było zajęcie 3 maja Wisły i urządzenie defilady z udziałem ponad połowy

zgrupowania.

Komunistyczny Urząd Bezpieczeństwa wobec poważnych problemów z likwidacją oddziału w terenie zapewniającym partyzantom wsparcie miejscowej ludności postanowił zorganizować prowokację z wykorzystaniem podstawionych agentów. Funkcjonariusze UB podający się za oficerów NSZ przedstawili „Bartkowi” plan ewakuowania oddziału na Zachód. W ramach operacji UB o kryptonimie „Lawina” ok. 100 żołnierzy NSZ zostało we wrześniu 1946 r. przewiezionych na teren Śląska Opolskiego, gdzie w trzech przygotowanych miejscach, będących rzekomo etapowymi noclegami, zostali zamordowani. Operacja „Lawina” była zbrodnią komunistyczną bez precedensu. Starannie zaplanowaną przez aparat bezpieczeństwa państwa kombinacją operacyjną, mającą na celu fizyczną likwidację struktur VII Śląskiego Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych, zgrupowania pod dowództwem kpt. Henryka Flamego „Bartka”.

W 2018 roku Instytut Pamięci Narodowej rozpoczął prace nad wytypowaniem miejsca, w którym zostaną złożone odnalezione przez IPN szczątki żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych zgrupowania kpt. Henryka Flamego „Bartka” oraz tych, którzy zginęli w wyniku tzw. komunistycznej zbrodni sądowej. W wyniku prac archeologicznych prowadzonych przez IPN udało się odnaleźć dwa miejsca pogrzebania szczątków ofiar komunistycznej zbrodni w rejonie miejscowości Dworzysko i Stary Grodków. Projektowany cmentarz wojenny ma być ich docelowym miejscem pochowania.

IPN od 2001 roku prowadzi śledztwo w sprawie mordu popełnionego przez funkcjonariuszy MBP na żołnierzach Narodowych Sił Zbrojnych zgrupowania „Bartka”. W jego toku ustalono wiele faktów oraz dokonano odkrycia miejsca potajemnego pochówku szczątków 29 osób zabitych w Malerzowicach Wielkich. W roku 2016 dzięki współpracy pionu śledczego z Biurem Poszukiwań i Identyfikacji rozpoczęły się prace archeologiczne IPN, w wyniku których ujawniono szczątki osób, które zginęły w Grodkowie. Ostatecznie postanowiono rozwinąć koncepcję budowy cmentarza wojennego żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych, a więc takiego, na którym znajdować się będą wyłącznie groby wojenne (oraz symboliczne). Podjęto decyzję, iż nekropolia zostanie stworzona w miejscowości Kamesznica (Gmina Milówka, woj. śląskie) na dwóch działkach o łącznej powierzchni ponad 1000 m². Dzięki współpracy Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach, Starostwem Powiatowym w Żywcu oraz Gminą Milówka udało się doprowadzić do pozyskania przez Skarb Państwa działek na powyższy cel. Środki wyasygnował Śląski UW w postaci dotacji celowej dla Starostwa Powiatowego w Żywcu.

Inwestycję zrealizowało Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, które uzyskało zgodę właścicielską dla IPN na przeprowadzenie prac związanych z urządzeniem cmentarza wojennego żołnierzy NSZ. Prace zakończono jesienią 2025 roku. Zaprojektowany cmentarz wojenny przeznaczony jest na 100 indywidualnych grobów. Jako dominantę – główny element cmentarza zaprojektowano 5-metrowy pomnik w formie ściany, w której wycięty jest profil krzyża – dla Żołnierzy, którzy dotychczas krzyża nie mieli. Orzeł wojskowy z 1939 roku, godło NSZ – krzyż NSZ oraz motyw ryngrafu należącego do Henryka Flamego umieszczono w górnej części prawego skrzydła. Przez prześwit w formie krzyża od strony drogi widać Baranią Górę i rejon w którym pod szczytem znajdował się ostatni bunkier zgrupowania „Bartka”.

[7 maja 2026 r. w Kamesznicy odbył się uroczysty pogrzeb żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Karola Nawrockiego.](#) Wydarzenie to stało się jednocześnie otwarciem jedynej takiej w Polsce nekropolii „Żołnierzy Wyklętych”. Pochowano wówczas nie tylko ofiary operacji „Lawina” lecz również żołnierzy zgrupowania „Bartka”, którzy zostali zamordowani w wyniku zbrodni sądowej oraz zginęli w potyczkach z funkcjonariuszami aparatu

bezpieczeństwa.

* * *

Henryk Flame ps. Bartek (1918-1947) urodził się we Frysztacie na Zaolziu. Ukończył m.in. Bielską Szkołę Przemysłową, po czym w 1936 r. ochotniczo wstąpił do Wojska Polskiego służąc w 2. Pułku Lotniczym w Krakowie, gdzie odbył kurs mechanika samolotowego oraz pilotażu. Umiejętności te umożliwiły mu szkolenie w Szkole Podoficerów Lotnictwa dla Małoletnich w Bydgoszczy. W 1939 r. walczył jako pilot w obronie Warszawy w 123 eskadrze myśliwskiej przydzielonej do Brygady Pościgowej, następnie na Lubelszczyźnie.

Po agresji sowieckiej na Polskę przedostał się na Węgry. Internowany, zbiegł z obozu, ale został ujęty i osadzony w obozie jenieckim w Austrii włączonej do III Rzeszy. Zwolniony dzięki staraniom rodziny. Po powrocie do Czechowic włączył się w działalność konspiracyjną w szeregach ZWZ-AK. Pracował na kolei. W 1943 r. poszukiwany przez Niemców utworzył niewielki oddział partyzancki podporządkowany dywersji Okręgu Śląskiego Armii Krajowej. Jesienią 1944 r. podporządkował się dowództwu Narodowych Sił Zbrojnych.

Po przejściu frontu, w lutym 1945 r. współtworzył wraz ze swoimi ludźmi pierwsze struktury Milicji Obywatelskiej w Czechowicach, z funkcją podoficera broni. W maju 1945 r. zagrożony aresztowaniem przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego wrócił do lasu, skupiając wokół siebie dawnych i nowych żołnierzy z intencją walki o niepodległą Polskę. Od lata 1945 r. do jesieni 1946 r. pod jego dowództwem walczyło kilkuset partyzantów, łączników i wywiadowców podzielonych grupy bojowe. Jego oddział stał się znaczącą siłą zbrojną i solą w oku „władzy ludowej”. Przeprowadzili na terenie powiatów bielskiego, cieszyńskiego i żywieckiego blisko 340 akcji zbrojnych.

Najbardziej spektakularnym wyczynem było opanowanie Wisły w dniu Święta 3 Maja w 1946 r. i przeprowadzenie ulicami miejscowości defilady w umundurowaniu i pod bronią. W wyniku nieustających represji, obław i działalności agentów bezpieki „Bartek” podjął we wrześniu 1946 r. próbę przerzutu swoich ludzi na Zachód, do amerykańskiej strefy okupacyjnej. Później okazało się, że działania te przygotowali agenci komunistycznego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. W rezultacie operacji bezpieki na Śląsku Opolskim, funkcjonariusze UBP zamordowali ponad 100 partyzantów. Sam Henryk Flame zdołał im wówczas uciec w Gliwicach. Na przełomie 1946/1947 „Bartek” ukrywał się w Beskidzie Śląskim z kilkusobowym oddziałem. W marcu 1947 r. ujawnił się w ramach amnestii. Podjął pracę jako ślusarz. W grudniu 1947 r. został zamordowany przez milicjanta w Zabrzegu. Pochowany został na cmentarzu przy parafii św. Katarzyny w Czechowicach.

Polecamy:

- [Maciej Korkuć, „Poświęcić swe siły, majątek, a nawet życie...” Henryk Flame „Bartek” i jego żołnierze, Warszawa 2026](#)
- [Zgrupowanie NSZ Henryka Flamego „Bartka” \(1945-1947\)](#)
- [Dariusz Węgrzyn: Operacja „Lawina”](#)
- [Podcast: Likwidacja zgrupowania Henryka Flamego „Bartka” w 1946 roku](#)
- [Narodowe Siły Zbrojne \(1942-1946\)](#)
- [Antoni Biegun „Sztubak”. Małopolscy Bohaterowie Powojennego Podziemia](#)
- [Odślonięcie pomnika żołnierzy z oddziału NSZ kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek” – Stary Grodków, 5 czerwca 2019](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)